

LAKATOS MÁTÉ FERENC

Történelem
BA, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bobay István
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

AZ 1904-1905-ÖS OROSZ-JAPÁN HÁBORÚ EGY ELFELEDETT MAGYAR KATONAUTAZÓ, SPAITS SÁNDOR SZEMÉVEL

Kulcsszavak: Katonautazó; Orosz-japán háború; Mukden; Mandzsúria; Távol-Kelet

A hosszú 19. század második fele a magyar katonai utazás fénykorának tekinthető. Hazánk katonautazói számos indíttatásból keltek útra és járták be a világ különböző pontjait és az ezek során átélt élmények többeket arra készítettek, hogy papírt és tollat ragadva lejegyezzék emlékeiket. Az így keletkezett elbeszélő források és munkák között a mai napig találhatóak olyanok, amelyek alig vagy egyáltalán nem ismertek és feldolgozottak, arról nem is beszélve, hogy sok esetben a közlők életútjai is feltáratlanok.

A 20. század elejének meghatározó katonai konfliktusa volt, a Távol-Keleten a cári Oroszország és a Meidzsi vezette Japán Császárság expanziós politikáinak a következtében kirobbant 1904-1905-ös orosz-japán háború, melyben több magyar származású tiszt is érintett volt, mint katonai megfigyelő. Ezen személyek között egy méltatlanul elfeledett huszárszados, Spaits Sándor is jelen volt, akinek élete és annak munkássága a múlt homályába veszett.

Jelen dolgozatomban Spaits Sándor életútjának felülvizsgálata és kibővítése mellett, a távol-keleti utazásának és tevékenységének elemző bemutatása áll. Kutatásom alapját az információkban gazdag memoárja (Mandzsurián át kozákokkal: Élményeim az orosz-japán háborúból) képezi, mely mellett a bécsi Kriegsarchiv és a magyar Hadtörténelmi Levéltár dokumentumaira is támaszkodtam, valamint ezeken felül a magyarországi sajtóorgánumokra, továbbá a hazai és külföldi szakirodalmak segítségével egy átfogó kép kialakítására tettem kísérletet a huszárszados életútjáról és távol-keleti tevékenységéről. A dolgozatban az 1904-1905-ös orosz-japán háború eseménytörténeti kontextusát követően Spaits Sándornak a háborúban való tevékenységéről, az általa látottakról és az ott levont tanulságokról írt feljegyzéseit is vizsgálat alá vettem. Ezek alapján a dolgozat fővonala a cári haderő bemutatása a mukdeni csata előtt és alatt a memoár szerzőjének szemszögén keresztül, továbbá kitérek a háborús mindennapokra és a cári haderőknél állomásozó attasékkal való érintkezésére is és az ezekből levont tapasztalatokra.

Ezeken felül a dolgozatban behatóan foglalkozom Spaitsnak az orosz-japán konfliktus előtti és utáni életszakaszaival, mely többek között magában foglal további nagyobb utazásokat és az első világháborús szerepvállalását is.